

ErBo-controlleur Corné Smits (links) in gesprek met bosaannemer Alex Geers

foto's Hans van den Bos, Bosbeeld.nl

De Erkenningregeling Bosaannemers (ErBo) is hét keurmerk voor boswerk. Regelmatige controles van de erkende bedrijven moeten ervoor zorgen dat de kwaliteit van het geleverde werk hoog is en blijft. Het gaat daarbij vooral om veiligheid, bedrijfsvoering en milieu. Bij ernstige tekortkomingen kan de erkenning worden ingetrokken. Controleur Erkenningregeling Bosaannemers Corné Smits van de Stichting Erkend Groen bezoekt vandaag bosaannemer Alex Geers, die aan het vellen is in het Speulderbos.

— Hans van den Bos (journalist)

Inspectie in het bos

> GEBIEDEN ZONDER GSM-BEREIK, ze bestaan nog. Leuk als je een écht rustige boswandeling in gedachten had. Maar lastig als de telefoon je naar je afspraak moet brengen. Corné Smits, laat zich hierdoor niet uit het veld slaan. De plaatsaanduiding 'ergens ten westen van Drie' die de te controleren bosaannemer aan hem doorgaf is voorlopig genoeg. Met vaste hand stuurt hij zijn kleine groene bestelwagen over het soms modderige pad diep het bos in. Overal zien we wroetsporen van wilde zwijnen. Maar wij letten vooral op verse wielsporen van auto's. Af en toe stoppen we om te luisteren of we ergens een motorzaag horen ronken. Maar nee, het is doodstil in het bos. Totdat we zelf worden gebeld door bosaannemer Alex Geers. Met zijn aanwijzingen rijden we verder. Via paden met steeds diepere trekkersporen en vers gevelde stammen bereiken we onze bestemming. Geers staat al bij zijn – ook al groene – auto. Hij was net toe aan zijn koffiepauze. Ook de twee onderaannemers met wie hij deze klus klaart komen nu uit het bosvak.

Motorzaag

Alex Geers is om meerdere redenen een atypisch bosaannemer. Van huis uit is hij bioloog; bovendien behoort hij tot de slinkende groep werkers die nog met de motorzaag velt, in plaats van met de oogstmachine. Hij heeft zich daarom gespecialiseerd in het vellen van zwaar hout. "Dat is een bewuste keuze", legt hij uit. "Als ik een harvester koop, heb ik ook een forwarder (uitrijmachine) nodig. Dit vraagt een investering van een miljoen. Dat betekent dat ik in een werkweek vier dagen voor de bank moet werken en dat ik maar één dag zelf iets verdien. Daar heb ik geen zin in. Bovendien

is mijn kleinschalige manier van werken veel beter voor het bos. Ik doe wat langer over een klus dan een harvester, maar spaar een veel groter deel van de natuurlijke verjonging." Geers heeft professioneel werken en de bijbehorende uitstraling hoog in het vaandel staan. Daarom is het voor hem vanzelfsprekend dat zijn bedrijf, met de compacte naam '1 PK', ErBo gecertificeerd is. Dat wordt door opdrachtgevers ook gezien en gewaardeerd, weet hij: "Staatsbosbeheer geeft me niet voor niets vaak klussen voor vellen van zwaar hout in menging en op plaatsen waar veel publiek komt – zoals hier. Zij willen niet dat daar ruig wordt gewerkt; ook moet de aannemer recreanten kunnen uitlegen wat hij doet."

Adviseur en controleur

Controleur Smits neemt de tijd voor social talk. De mannen praten over hun drukke werkzaamheden, over hun auto's en wisselen wat nieuwtjes uit. Van eventuele spanning tussen controleur en gecontroleerde is niets te merken. Dat is ook niet zo gek. Smits doet dit werk al ruim tien jaar en ontmoet Geers tenminste jaarlijks. Bewust presenteert hij zich vooral als adviseur, als gelijkwaardige. Hij spreekt bovendien de

taal van deze doeners. Zijn eigen praktische ervaring in het boswerk maakt dat hij geloofwaardig overkomt.

Zodra Geers zijn brood op heeft, plaatst Smits zijn laptop op de motorkap en begint hij met de eigenlijke controle.

Aan de hand van een standaardvragenlijst lopen Smits en Geers een groot aantal onderwerpen langs. Meestal kan het antwoord al snel in de pc worden geklopt: 'ja', 'nee' of 'niet van toepassing'. Soms ontstaat er enige discussie, bijvoorbeeld over het gebruik van de meer mensvriendelijke brandstoffen Aspen of Motomix voor de motorzaag, die ErBo stimuleert en die vanaf 2011 verplicht wordt gesteld. Regelmatig geeft Smits, gevraagd en vooral ongevraagd, advies over onderwerpen die de revue passeren. Dat gaat dan bijvoorbeeld over de bijscholing van de enige medewerker die Geers in dienst heeft, over hoe je je veiligheidshelm langer in goede staat houdt, over publieksvoorlichting. Veiligheid blijkt een belangrijk gespreksonderwerp. Zo wil Smits van Geers weten hoe hij op deze locatie bij een ongeval telefonische hulp zoekt terwijl de gsm-dekking beperkt is. Geers zegt precies te weten op welke plekken hij wél bereik heeft. Hij hamert er bovendien bij de terreinbeheerder altijd op dat wegen die zij voor hun werkzaamheden gebruiken niet door slagbomen afgesloten worden. Fijntjes signaleert hij dat hij zich er altijd weer over verbaast dat de goed gecamoufleerde boswachters en opzichters, die ineens voor hem opduiken terwijl hij in het dichte bos zwaar hout staat te vellen, het zelf nooit nodig vinden een helm te dragen. De Gedragscode Zorgvuldig Bosbeheer wordt bij de ErBo zeer serieus genomen: alleen al het

Doel: realiseren van praktische veiligheid en professionele uitstraling

niet bij de hand hebben hiervan geldt als een majeure tekortkoming.

Smits constateert bij Geers toch een kleine tekortkoming: hij heeft geen brandblusser op de werkplek. Daar moet hij binnenkort wel voor zorgen. Het wel beschikbare water is niet voldoende.

De rapportage van deze veldcontrole wordt ter plekke uitgeprint en ondertekend.

Alex Geers zegt de servicegerichte werkwijze van controleur Corné Smits te waarderen. De controle lijkt routine, maar hij wordt er toch veel wijzer van. Als voorbeeld noemt hij de handzame ErBo-map die hij vandaag van Smits ontving. Die maakt het hem gemakkelijker zich op de administratieve controle voor te bereiden. Onderdelen uit de map gaat hij ook zeker kopiëren voor zijn medewerker, die nu elders in het land aan het vellen is.

Voor Geers is het vanzelfsprekend dat hij als aannemer professioneel werkt, maar deze instelling mist hij toch wel eens bij de opdrachtgever. Want hoe kan het anders dat de boseigenaar soms helemaal niets aan publieksvoorlichting doet rond risicovolle of 'gevoelige'

“... niet alleen controleren, maar ook adviseren: de aannemer attenderen op nieuwe regelingen, nieuwe materialen, nieuwe brandstoffen...”

vellingswerkzaamheden en dit volledig aan de aannemer overlaat?

Lievelingsbos

Na het controlegesprek kijken we nog even als Geers weer aan het werk gaat. Het Speulderbos is een van zijn lievelingsboswachterijen, een plek waar hij graag werkt, heeft hij ons al eerder toevertrouwd. Met de motorzaag in de hand gaat hij een fraai structuurrijk douglasvak in. Hij loopt naar een imponerende dikke en hoge boom met kaarsrechte stam. Hij kijkt eerst eens goed naar de kroon en maakt dan de valkerf.

Voordat hij de stam helemaal doorzaagt dirigeert hij zijn collega op de trekker achterwaarts naar de stam. Met de uitsleeptang duwt de trekker de douglas heel subtiel in de juiste richting. De boom valt precies zoals bedoeld was. Als Geers met de volgende boom begint en de fotograaf dit voor Vakblad NBL wil vastleggen, protesteert Smits. Hij fluit en zwaait wild met zijn armen om de aandacht van de veller te trekken. Hij wil niet dat Geers op de foto komt terwijl de gezichtsbeschermer van zijn veiligheidshelm nog omhoog opgeklapt staat. Met lichte tegenzin doet Geers deze omlaag. “Ik houd liever oogcontact met de bestuurder van de trekker,” motiveert hij voordat hij verder zaagt.

Ook deze woudreus scharniert als in slowmotion met een verrassend zachte plof naar een horizontale positie. Het sneeuwt nog geruime tijd takjes, naalden en stof. Terwijl Geers in de groene dekking verdwijnt - op weg naar de volgende boom - stapte Smits met een zekere jaloezie weer in de auto. Op weg naar kantoor deze keer.<

Hans van den Bos, freelance journalist

De ErBo, een initiatief van het Bosschap, bestaat nu zo'n 13 jaar. De erkenningsregeling is vrijwillig. Van de bij het Bosschap geregistreerde bosaannemingsbedrijven neemt de helft deel aan de ErBo. Toch realiseren ErBo-bedrijven ruim 90 procent van de totale omzet in het Nederlandse bos. Dit zijn de 'echte' bosbouwbedrijven. Kleinere bosaannemers of bedrijven die boswerk 'erbij' doen zijn vaak geen ErBo-deelnemer.

Controleur Corné Smits besteedt de helft van zijn werktijd aan de ErBo. Hij kent daardoor de aannemers goed en weet wat er speelt. Over zijn resultaten en bevindingen rapporteert hij elk half jaar aan de ErBo-Commissie. Deze adviseert het bestuur van het Bosschap over de ontwikkeling en handhaving van de regeling. In de commissie zitten vertegenwoordigers van de bouseigenaren, de bosaannemers en de werknemers. De commissie oordeelt ook over eventuele sancties bij in gebreke blijven van aannemers, en over suggesties die vanuit de aannemers komen. Zo was er onlangs het voorstel om bio-hydroliekolie

op te nemen in de ErBo-regeling. Dit geeft de ErBo-bedrijven weer een mogelijkheid zich te onderscheiden van bedrijven die het minder nauw nemen met het milieu.

De voor de erkenning noodzakelijke jaarlijkse controle bestaat behalve uit een velddeel ook uit een kantoordeel, dan bezoekt Smits het kantoor van de aannemer en nemen ze samen de administratie door. Regelmatig maakt Smits ook onaangekondigde veldbezoeken. Smits constateert over de periode dat hij dit werk doet een gestage toename van de professionaliteit van de bosaannemers. Nieuwe regelingen, materialen en werkwijzen maken ook dat het veld in beweging blijft. Toch valt er nog zeker wat te verbeteren, meent hij. Bij veel bedrijven schort het aan bijscholing van de werknemers en ook de bedrijfshulpverlening (eerste hulp na ongeval door levensreddende handelingen) kan beter.

Kijk voor meer informatie over de ErBo op www.bosschap.nl.

